

Täysistunto

Torstai 20.10.2016 klo 15.59—19.16

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 34 a luvun, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.29 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla pyritään estämään terroristi-isku ja osallistuminen terroristiseen toimintaan. Tämän taustalla on Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2178 vuodelta 2014, jolla pyritään torjumaan ulkomaille terroristirikosten tekemistä varten tai niiden tekemistä edistävässä tarkoituksessa lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Tämä on varsin ajankohtaista edelleen tälläkin hetkellä, ja voisi sanoa, että uhka on jopa vain kasvanut, ja on hyvä, että me olemme osaltamme tässä myös lainsäädäntöämme uudistamassa.

Tässä siis muutetaan rikoslain lukua niin, että matkustaminen terroristirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi ja mainitusta rikoksesta tuomittaisiin sakkoon tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen henkilö, joka matkustaa sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä terroristirikoksen. Tämä matkustamisrikos ei olisi tuomittava siinä tapauksessa, että tuo varsinainen terrorismirikos ehtisi tapahtua, vaan tällä ennen muuta siis halutaan ennalta ehkäistä näitä tapahtumia.

Tein aikoinaan itse lakialoitteen terroristijärjestyksen kuulumisen kriminalisoimiseksi, ja tämä hallituksen esitys nyt osaltaan täyttää tuon lakialoitteeni sisällön ja tavoitteen. Meilähän on jo aiemmin säädetty terrorismin rahoittaminen rangaistavaksi teoksi, mutta terroristijärjestyksen kuulumisen ei suoranaisesti ole ollut laissa kiellettyä, ja nyt se tämän matkustamislainsäädännön kautta tietyllä tavalla tulee hoidetuksi — vaikka toki kun esimerkiksi valiokuntien lausuntoja lukee, niin edelleen täällä tuodaan muutamissa kohdissa esille sitä, että ei ole kovinkaan yksiselitteistä todentaa ja sitä kautta saada näitä henkilöitä tuomituiksi terroristirikoksen valmistelusta taikka tämäntyyppisestä toiminnasta, ja sen takia itse edelleen toivon, että tämä terroristijärjestyksen kuulumisen kriminalisointi myös voisi tämän rinnalla edelleen edetä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2016 vp

Meillä on Suomessakin tapauksia, joissa suomalaiset henkilöt ovat matkustaneet esimerkiksi Syyriaan, ja olisi helppo puuttua tämäntyyppiseen matkustamiseen, kun meillä olisi täysin yksiselitteinen lainsäädäntö, mutta toivotaan, että tällä lainsäädännöllä saamme myös vahvistettua ja estettyä tätä matkustamista, jonka taustalla on mahdollisesti terroristirikokseen valmistautuminen taikka sen tukeminen.

Minusta olisi myös varsin perusteltua kieltää tällaisten järjestöjen tunnusten jakaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa — selkeästi terrorismiin syyllistyvien järjestöjen lippujen ja vastaavien tunnusten jakaminen. Se olisi hyvä signaali myös siitä, että tämäntyyppistä veljeilyä taikka tämäntyyppisten tunnusten levittämistä ei katsota hyvällä eikä se ole hyväksyttävää.

Toivon, että näissä asioissa hallitus etenee etunojassa, mutta tästä kiitos, että nyt vihdoinkin tämä matkustaminen tavoitteena terroristirikos tulee kriminalisoitua.

17.34 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terrorismi on valitettavasti tullut lähemmäksi meitä, se on tullut Eurooppaan, ja tietysti keskustelu myös täällä on lisääntynyt ja me olemme joutuneet tätä meidän omaa lainsäädäntöämme kehittämään myöskin nyt siihen suuntaan, että pystymme ehkäisemään niitä rikoksia, joita mahdollisesti voisi tapahtua.

Tähän oikeastaan edustaja Heinosen hyvään pohdintaan ja puheeseen lisäten: Asia, johon meidän täytyy vielä kiinnittää nopeasti huomiota ja johon meidän täytyy tässä talossa saada lainsäädäntö, on tiedustelulainsäädäntö, se, että me saamme nopeammin ja paremmin tietoa niistä mahdollisista henkilöistä, jotka suunnittelevat tai ovat jollain tavalla sidoksissa tällaiseen ajatteluun liittyviin ryhmiin. Tämä lainsäädäntö vie omalta osaltaan eteenpäin tätä samaa isoa kokonaisuutta, ja tiedustelulainsäädäntö pitää saada siihen nopeasti mukaan myös.

17.36 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä matkustaminen terroristirikoksen tekemistä varten esitetään säädettäväksi rangaistavaksi. Esityksen mukaan rangaistus voitaisiin tuomita Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle taikka Suomen alueelta matkustavalle henkilölle, joka matkustaa sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä terrorismirikoksen. Myös matkustamisrikoksen yritys olisi rangaistava. Matkustamisrikoksesta tuomittaisiin sakkoa tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistus.

Tämä hallituksen esitys on erittäin tärkeä ja tervetullut turvallisuutemme parantumisen kannalta. On myös erittäin hyvä huomio, että samalla terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain säännöstä täydennetään niin, että matkustamisrikoksen rahoittaminen rangaistetaan terrorismin rahoittamisena.

Tämän hallituksen esityksen taustalla on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma, mikä on suoraan sen jäsenvaltioita velvoittava. Tarkoituksena on torjua ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Valitettavasti tänäänkään ei varmuudella voida tietää, minkä verran Suomesta on ulkomaille matkustanut tätä tarkoitusta varten tai minkä verran heitä on palannut takaisin. Suojelupoliisilla on onneksemme jonkinlainen tieto asiasta, mutta täyttä varmuutta siitä ei tietenkään voi olla. Suojelupoliisi, kuten muukin poliisitoiminta, kamppailee rahoituksen ja resurssien puutteessa, johon meidän kansanedustajien tulee reagoida välittömästi jo ensi vuoden talousar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2016 vp

vion laadinnassa. Kyse on meidän kaikkien turvallisuudesta, eikä siitä voida tinkiä perustelemalla sitä yleisillä säästötavoitteilla.

Hallituksen esityksessä myös salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että keinoja voidaan käyttää laajasti matkustamisrikoksen estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Tiettyjen salaisten pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen käytön osalta vaatimuksena olisi, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Onkin selvää, että nämä kyseiset rikokset eivät ole mitään vähäpätöisiä rikoksia vaan koskevat meidän jokaisen turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta.

Jokin aika sitten tiedotusvälineissä oli keskustelua ulkomaalaisvalvonnasta, kun sen kohteeksi oli joutunut tummaihoisen rap-artistin läheisiä. Keskeneräisenä tapauksena se käynnisti välittömästi laajan keskustelun poliisin suorittaman henkilövalvonnan yleisistä pelisäännöistä. Mielestäni tässäkin tapauksessa mediassa, erityisesti iltapäivälehtien toimesta, sorruttiin jälleen ylilyönteihin asian uutisoinnissa. Yleensä näin käy aina, kun toisella puolella on poliisi: virkavallan toimet kyseenalaistetaan. Ensimmäisenä päivänä poliisi on suurin mahdollinen rikollinen, ja seuraavana päivänä iltapäivälehdet kirjoittavat jo sankaripoliisista. Tällaisen uutisoinnin pitäisi kuulua paremminkin satukirjoihin kuin totuutta suojelemaan ja totuudessa pysyvään uutisointiin.

Poliisin työ on kansalaisen henkilökohtaisen turvallisuuden ja Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta äärimmäisen arvokasta. Sen suomalaiset ovat sisäistäneet, kun katsomme esimerkiksi viimeisimpiä poliiseihin kohdistuneita barometreja. Suomalainen poliisi nauttii laajaa arvostusta suomalaisten keskuudessa. Näin on myös kansainvälisesti. Monella Suomeen muualta tulleella kokemukset aikaisemman asuinmaansa poliisista eivät ole välttämättä yhtä myönteiset kuin mitä suomalaiset ajattelevat poliisistaan. Tämä ei kuitenkaan ole näkynyt tässä salissa kuin lähinnä juhlapuheissa. Todelliset päätökset poliisien resursien ja rahoituksen turvaamisesta puuttuvat. Tarvitsemme pikaisesti päätöksen noin 200 poliisin rahoitukselle, ettei näitä määräaikaista poliisivirkoja tarvitse vuodenvaihteessa lakkauttaa. Siihen tarvitaan 14,3 miljoonaa euroa. Tämän salin kokoonpano päättää, olemmeko vain juhlapuheiden pitäjiä vai turvaammeko todella kansalaistemme turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Korostan vielä lopuksi, että tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on torjua ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten tai niiden tekemistä edistävissä tarkoituksessa lähtevien henkilöiden muodostamaa uhkaa. Pidän hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena senkin vuoksi, että se osaltaan parantaa meidän jokaisen turvallisuutta.

17.41 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Pidän tässä ajassamme erittäin tärkeänä sitä, että matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi, kuten myös terrorismin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen täydentämisestä siten, että matkustamisrikoksen rahoittaminen rangaistaisiin terrorismin rahoittamisena. Lisäksi on tärkeää täydentää säännöksiä koskien keinojen käyttöä matkustamisrikoksen estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Tämä voidaan tehdä täydentämällä pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisten tiedonhankintakeinojen säännöksiä, kuten edustaja Savola tuossa aiemmin jo viittasikin.

Arvoisa puhemies! Radikalisoitumisen estämiseen tarvitaan monenlaisia työkaluja, mutta on selvää, että rangaistukset ovat tärkeä peloteuhka. Nämä lakien muuttamiset tulevat meidän jokaisen elämään yhä lähemmäksi. Esimerkiksi meiltä Espoosta on tietävästi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2016 vp

lähtenyt jopa kymmeniä ihmisiä vierastaistelijoiiksi. Monasti ei ajatella sitä, että tuonne lähtee myös nuoria tyttöjä, jotka ovat nuoruuttaan ja suoraan sanottuna tyhmyyttään usko-neet niitä erilaisia tarinoita ja saaneet tietynlaista romantisoitua kuvaa siitä, mitä siellä vas-tassa lopulta kuitenkin on.

Haluaisin myös ottaa yhden ikävän esimerkin tuolta Saksasta, missä naispoliisia puukot-ti muistaakseni 15-vuotias radikalisoitunut tyttö. Siellä kun häneltä oli ihan tavallisessa po-liisitehtävässä tiedusteltu henkilöpapereita, hän olikin kaivanut puukon sieltä laukustaan ja viiltänyt kaulaa. Hän on myöhemmin kertonut, että hänellä on ollut nimenomaisena tarkoi-tuksena vahingoittaa viranomaista. Hän oli jo kerran aikaisemmin yrittänyt lähteä Syy-riaan, mutta hänen äitinsä oli sitten hakenut muistaakseni Turkin puolelta hänet takaisin.

Elikkä haluan vielä korostaa, arvoisa puhemies, sitä, että tällaiset rangaistukset ovat meillä yhtenä keinona tehdä nuorille peloteuhka siitä, että ei kannata yrittää matkustaa ja toisaalta tällaista toimintaa ei pidä myöskään tukea rahallisestikaan mitenkään.

17.44 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä laki terrorismirikosten torju-misesta ja matkustamisen määräämisestä rangaistavaksi on niitä lakiesityksiä, kuten tuos-sa jo edellä sanoin, joita valitettavasti joudumme tässä nykypäivässä tekemään. Ne, mitä rangaistusta voidaan määrätä — sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta — ovat tietysti näitä lainsäädännössä olevia rangaistuskeinoja, mutta nyt pitää enemmän vielä huomiota kiinnittää siihen, kuinka me pystymme ennalta ehkäisemään, että näitä rikoksia ei koskaan tulisi tapahtumaan. Tämä vaatii tietysti Euroopan unionin sisällä aika laajaa yhteistyötä, mutta se vaatii kansainvälistä yhteistyötä laajemminkin.

Supo on julkisuudessaakin arvioinut, että meillä tällaisia ääriajatteluun kytkeytyneitä henkilöitä, joita hekin seuraavat, on useampi sata Suomessa tälläkin hetkellä. Tietysti su-polle ja Suomen poliisille pitää antaa kaikki se kunnioitus siitä työstä, mitä he tällä hetkellä tekevät ja pystyvät seuraamaan, mutta heilläkin on tietysti rajalliset resurssit mutta myös rajalliset keinot, jos meidän lainsäädäntömme ei ole sillä tasolla, joka tätä tukee. Sen vuok-si tämä tiedustelulainsäädäntö meillä pitää saada kyllä äärettömän nopeasti kuntoon tässä maassa.

Tuossa kyselytunnilla tuli ilmi, että meille on tullut noin 36 000 turvapaikanhakijaa vii-me vuonna — sisäasiainministeri Risikko sen tuossa sanoi. Voi olla, että tässä joukossa on tämäntyyppisiä henkilöitä, keitä varten tämä esitys mahdollisesti on tehty, mutta sitten meillä on myös niitä, jotka ovat aiemmin Suomessa olleet ja jotka ovat lähteneet kolman-siin maihin ja tulleet sitten takaisin Suomeen. Eli näiden henkilöiden seuraamiseen tietysti tätäkin lainsäädäntöä tarvitaan.

17.46 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Savolan puheenvuo-roon jos jatkaa, niin on tietysti hyvä muistaa, että tämä lainsäädäntö koskee myös meitä suomalaisia — käytetäänkö sanaa "kantasuomalaisia" — ja meillä on myös valitettavasti sellaisia, jotka ovat lähteneet täältä esimerkiksi Syyriaan Daeshin joukkoihin. On hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt saadaan kuntoon niin, että voimme puuttua kaikkiin tällaisiin henkilöihin, ovat he sitten taustaltaan mistä tahansa tänne tulleet ja lähtevät he täältä min-ne tahansa tällainen rikos mielessään.

Tiedustelulainsäädännön uudistusta ollaan valmistelemassa. Me olemme tässä itse asiassa hieman outo lintu, viimeinen maa. Ruotsissa lainsäädäntö on ollut jo pitkään kun-nossa, ja Ruotsi on pystynyt ajanmukaisella tiedustelulainsäädännöllä estämään esimerkik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2016 vp

si terroristi-isku. Näin on julkisuuteenkin kerrottu. Meillä paraikaa valmistellaan tiedustelulainsäädäntöä parlamentaarisen työryhmän toimesta, ja tästä on jonkin verran nyt jo julkisuudessa ollut keskustelua, ja olen ymmärtänyt, että tämä valmistelutyö saataisiin tämän vuoden aikana kuntoon. Mutta kun täällä salissa on myös tämän parlamentaarisen työryhmän varapuheenjohtaja, edustaja Salolainen, niin kysyisin edustaja Salolaiselta: Onko aikataulu pitämässä? Saadaanko tämä parlamentaarinen työ tämän vuoden puolella valmiiksi? Ja minkälaisena te näette tämän lainsäädännön voimaantulon? Kun siinä on mahdollisesti myös perustuslaillisia kysymyksiä, niin minkälaisella aikataululla tämä voidaan saada arkeen?

17.48 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin tällainen parlamentaarinen työryhmä on valmistelemassa tiedustelulainsäädäntöä. Tarkoituksena on, että tulisi kaksi lakia: sotilastiedustelulaki ja siviilitiedustelulaki. Ja niin kuin tässä edellä todettiin, Suomi on takapajula näissä asioissa. Me olemme oikeastaan viimeinen maa Euroopassa, jolla ei ole tämänkaltaista modernia lainsäädäntöä. Tämä merkitsee sitä, että tämä on hyvin kiireellinen, mutta tämän vuoden loppuun mennessä on tarkoitus saada nämä esitykset valmiiksi. Siellä on tosiaan perustuslakikysymyksiä ja niin poispäin, mutta itse tämä työn raportointi ei ole vielä siinä pisteessä, että siitä on mitään mieltä kertoa enempää, koska siellä ei ole lopullisia päätöksiä tehty. Niinpä täytyy vain todeta tässä yhteydessä, että ensi vuoden aikana käsiteltäisiin eduskunnassa ja sitten seuraavana vuonna astuisi voimaan, jos kaikki menee suunnitelmien mukaan.

17.49 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Tästä tiedustelulaista vielä: Tietysti tuon sotilastiedustelulain puitteissa enemmänkin tätä asiaa on tullut seurattua. Tämä jo viime vaalikaudella puolustusvaliokuntaan tuli, näitä tulevaisuudessa tarvittavia lakihankkeita, ja tästä keskusteltiin jo silloin, ja nyt on hyvä, että se etenee. Vauhtia siihen pitää saada. Parlamentaarinen seurantaryhmä tekee hyvää työtänsä, ja toivottavasti ensi vuonna nyt sitten tästä lakia ulos saataisiin, jotta tähän päästään vaikuttamaan.

Mutta kommentoisin tuohon edustaja Heinosen puheenvuoroon vielä sen, että on todellakin totta, että tällä nyt käsitellyssä olevalla lainsäädännöllä tietysti vaikutetaan niin kansuomalaisiin, maahanmuuttajiin, moniin muihin henkilöihin. Nyt kun katsotaan niitä rikoksia, mitä Euroopassa on tapahtunut, nyt esimerkiksi Belgiassa, mitä tapahtui Ranskassa, niin siellä oli joukossa niin kantaranskalaisia, periaatteessa Ranskassa syntyneitä, jotka kytkeytyivät ääriajatteluun sitten myöhemmässä vaiheessa siellä asuessaan, kuin myös niitä, jotka olivat käyneet Syyriassa Isiksen riveissä ja sieltä palanneet ja niin edelleen. Eli tässä on monentyyppistä henkilöä nyt Euroopassakin, ja tavallaan tämän uhan ehkäisemiseksi tätä lainsäädäntöä pitää monella portaalla kehittää. Suomessa takapajulaksi ei voi jäädä, kuten tässä on mainittu. Meidän täytyy olla rohkeita, viedä näitä eteenpäin ja pysyä tavaltaan siinä rytmissä, ajan hermossa, mikä nyt Euroopassa laajemminkin on.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 93/2016 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.